

Budji 178

178

178
1638

VÁRADY GÁBOR

TÉCSŐ-KERÜLETI ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐ

BESZÉDE,

A MELYET

Técsőn, 1878. évi augusztus 8. napján intézett

VÁLASZTÓIHOZ.

13.

BUDAPEST, 1878.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utca 4. sz.)

6,572 00765886

Dr. BALLAGI GÉZA

UDSOD-RENDŐI ÜRSZÁM: 123456789

BESSIDE

1900. évi. 12. hó. 15. napján

Dr. BALLAGI GÉZA

1900. évi. 12. hó. 15. napján

Dr. BALLAGI GÉZA

Tisztelt választók!

Immár hatodik ízben választanak meg engem egyhangulag e díszes kerület képviselőjéül; hatodikszor köszönöm meg Önöknek e helyről a képviselői mandatumot, mint a polgári bizalom nagybecsű kifejezését, mint a hazafias megtiszteltetés egyik legszebb bizonyítékát, mint a legnagyobb kincset, a melylyel egy érező, önzéstelen hazafit megajándékozni lehet.

Fogadják ezért hálás köszönetemet.

E mandatum, melyet Önök jelen beszédem meghallgatása előtt, tehát ujlag teljes bizalommal s eddigi eljárásom helyesléséül nyujtanak nekem, a legnagyobb jutalma munkásságomnak, küzdelmeimnek. Más jutalmat nem vártam a multban, nem keresek a jövőben, mint Önök megelégedését és öntudatom ítéletét, hogy kötelességemet híven teljesíttem.

Tizenkét éve mult, midőn először léptem, Önök akaratából, a törvényhozás termébe s úgy érzem, hogy ezen több mint 17 év alatt csak annyiban változtam, miként változik a vénülő fa. Mások az ifju fának, mások a vén törzsnek gyümölcsei, de csak színre, zamatra, tartósságra

nézve mások, a nem és a faj mindig ugyanaz marad.

Én nem dobhatom el saját énemet, miként lehetetlen, hogy körtét teremjen az almafa s habár változhattak, s tudom változtak is, nézeteim a haza üdvére vezető eszközök iránt, de a célra nézve nem változtak ezek, mely nem más, mint a folytonos, következetes törekvés hazám anyagi és szellemi felvirágzásának, függetlenségének biztosítására.

A zászló, a melyet nekem Önök 1861-ben adtak, most is kezemben van, most is olvasható rajta a jelszó, a melynek megvalósításáért végső lehelletemig küzdök, hogy legyen Magyarország nagy és szabad ország s álljanak ama nagy oltár, a haza oltára körül a felekezeti, nemzetiségi és osztálykülönbséget nem ismerő milliók testvéri szeretettel, anyagi és szellemi kincsekkel megáldottan, mint szabad és boldog fiai egy szabad és boldog hazának!

A mult országgyűlésen történeteket elmondtam Önöknek két beszámoló beszédemben s megírtam a mult hó hatodikáról kelt levelemben, melyre feleletül kaptam Önök nagybecsű felhívását írásban és szóval is, hogy az Önök által reám ruházandó hatalomnál fogva a jövő országgyűlésen is teljesítsem a törvényhozói tisztet.

Ezen jelentésekből meggyőződhetek Önök, s a most nyilvánult nekem, oly drága bizalom tanúsága szerint bizonynyal meg is győződtek

arról, hogy az 1875. év elején létrejött pártfuzió erkölcsi alapon nyugszik; mert nem azért, nem azon célra egyesült a két nagy párt, hogy kormányférfiakat vagy kormányt buktasson, hanem hogy tetterős, erélyes kormányt létesítsen, a mint hogy létesített is. Nem a személyes ambíció, egyesek iránti rokon- vagy ellenszenv volt rugója ama szövetségnek, hanem hogy közös erővel létesítsék azt a haza javára, a mit egymás elleni küzdelmökben nem létesíthettek. Herkules megszüntette az Anteussal való élet-halál-harcot, hogy közös küzdelemre egyesüljenek. Nem az volt az egyesült két párt programja, hogy pálezzát törve, bírálja a multakat, kicsinyelje, kárhoztassa a történeteket, mert mindez nem fogott volna programm lenni, a mint hogy nem programm azok részéről, a kik ekkép cselekesznek, hanem kijelölte azt, a mit és a mikép tenni kíván a haza anyagi és szellemi jóllétének előmozdítására.

És ha a lefolyt három év eredménye nem mindenben felelt meg a fuzióhoz kötött várakozásnak, ennek, a közbejött rendkívüli körülményeken kívül, az volt főoka, hogy a mult országgyűlés küszöbén magasra lettek fokozva a vágyak, az igények, és ezért túlzott remények támadtak a nemzet kebelében. Ezen reményeknek egy része nem teljesült, mert nem is teljesülhetett; a reményeknek részben meghiusulta keserű érzelmeket szült, a melyek a nemzetünk történelmében oly gyakran előforduló túlzások nyomain, példái után, de nem okulva ezen példákból, bizalmatlanság terjesztésére szolgáltak.

Önököt, tisztelt választók, nem ragadta el a túlzás árja, hanem megmaradtak a mérséklet, a

higgadt, józan számítás kellő fokán, a minék egyik bizonyítéka az is, hogy ismét itt állok e helyütt, mint önök képviselője.

A jövő országgyűlés legfőbb feladata leendő tovább haladni azon az úton, a melyen a közlebbi országgyűlés megindult volt: az államháztartásban való súlyegyennek helyreállítására felé. Nehéz és nagy munka lesz ez, főleg a keleti események miatt.

Ha államkincstárunk állapotát javítani s gazdaságunk fejlődését fokozni akarjuk, minden irányban megkettőztetett erőre, munkásságra lesz szükségünk, hogy a nemzeti vagyonosodást minden irányban emelhessük; mert csodák nem történnek a világon, a közvagyonosodást törvénnyel decretálni nem lehet.

Oda kell törekednünk, hogy a pénzügyi administratio terén mulhatlanul szükséges reformok életbeléptetése által egyrészt az adóteher igazságosan, arányosan osztassék fel, másrészt az adózó polgárok minden jogtalan zaklatástól ne csak megóvassanak, hanem tétessék nekik egyszer s mindenkorra lehetőleg könnyítvé az adófizethetés, a minék jelentékeny tényezője a célszerű kezelés; de legfőbb tényezője a jövedelmi források öregbítése, hogy legyen miből meríteni.

Az államkormány és a törvényhozás tegye meg e téren is mindazt, a mivel a nemzetnek tartozik. Alkosson törvényeket, különösen a kisbirtokosok hitelének emelésére, javítására; gondoskodjék kisebb iparos-iskolákról a kisipar előmozdítása érdekében; szakértők véleményének

meghallgatása után vétessék revisió alá az ipar-törvény; követtessék jó és helyes szerződési politika, azaz köttessenek idegen államokkal hazánk nemzetgazdasági, ipar- és földművelési érdekeit előmozdító szerződések.

A keleten történt nagy változásokat főleg czélszerű vasuti összeköttetések által igyekezzünk hazánk javára kiaknázni. Törekedjünk mindenek fölött arra, hogy hitelünk egészen megszilárdíttassék, mert hitelünk független szabályozása nélkül alig érhető el állami függetlenségünk; független bankra pedig nem számíthatunk a valuta helyreállítása előtt. Csak akkor, midőn megszűnik hazugsággá lenni az, a mi a bankjegyeken nyomva van, hogy t. i. ezüstben történik a beváltás és mégis bankóval fizetnek, csak akkor lehetend egészséges, szilárd alapra fektetni egy önálló nemzeti bankot, pénzügyi függetlenségünk egyik világos kifejezését, erős biztosítékát. Az előttünk álló 10 év tehát, a többi között, a valuta helyreállítására is fordítandó.

Ezen pénzügyi és nemzetgazdasági reformok terén van különösen egy, a mire égetően szükségünk van. Ez a közigazgatási bíróságok létesítése, mely által beladministratióink mindinkább megfelelné a jogeszmének és nagy hasznát venné annak ugy a kormány, mint a nemzet.

Nagy anomalia ugyanis az, hogy midőn pénzügyi, kereskedelmi, közlekedési és más kérdésekben az egyesek, testületek s az illető kormányközegek között differentiák, vitás kérdések támadnak, mint legutolsó forum maga az illető ministerium dönt; pedig a fenforgó kérdések igen nagy részénél épen mint egyik fél sze-

repel. A közigazgatási bíróságok létesítésével ezen, a jogi érzéket sértő vizátság megszűnik, mert egyrészt a polgárok független bíraktól fogják nyerni jogséremlaiknek megérdemelt orvoslását, másrészt a kormány is megóvatik azon hálátlan állapottól, a mely bizonynyal soha sem szolgál népszerűségének előmozdítására, hogy saját ügyében legyen kénytelen bíraskodni.

És midőn ezeket, mint hazánk anyagi érdekei előmozdítására szolgáló főbb teendőit a kormánynak és törvényhozásnak röviden érintettem, nem lehet, hogy ne figyelmeztessem magunkat mindnyájunkat arra, hogy nagy kitartással, következetességgel igyekezzünk megszabadulni azon, főleg a legujabbi időben annyira elharapódzott hibától, hogy mindent a kormánytól, mindent a törvényhozástól várjunk.

Már az 1848-at megelőzőt időszakban sem jártunk a magunk lábán, pedig ezen időszaknak véghatára nagyon messze nyulik hazánk történelmébe; mert nem birtunk valódi önkormányzattal, pénzügyeinket pedig a legkevésbé rendeztük önállóan. E jogunk létezett ugyan a törvényben, a papiroson, de valóságban nem gyakorolhattuk azt. Az 1849-ki események után uralomra jutott abszolút hatalom még magasabbra fokozta a gyámkodást, igyekezett a polgárokat arra szoktatni, hogy mindent a kormánytól várjanak s keressék a legkönnyebb utat, azaz tegyen mindent az állam. — Az abszolút rendszer iskolájának ezen egyik veszélyes tana, amint tapasztaljuk, még most is tenyészik hazánk polgárai között. Tulfeszített, indokolatlan, sőt jogosulatlan igényeket formálunk az államkormány és törvényhozás iránt a helyett, hogy egymással

versenyeznénk arra nézve, hogy mindenki tegye meg a maga kötelességét, s minél kevesebbet szoruljunk az államkormányra, tehát járjunk a magunk lábán.

Ez a valódi önkormányzatnak alapfeltétele, mondhatni abc-éje.

Az önkormányzat egyik leghűbb kifejezője a polgári és politikai szabadságnak. Midőn az önkormányzatot védjük minden irányban és téren, sőt igyekezünk azt erősíteni, terjeszteni, akkor egyszersmind védjük és biztosítjuk úgy a honpolgároknak, mint a hazának szabadságát. A szabadság és béke biztosításától függ minden állam anyagi jólléte, szellemi előhaladása. Hogy szabadságunk kellően biztosítva legyen, az csaknem kizárólag rajtunk áll. A béke biztosításának is hatalmas tényezőivel rendelkezünk s ha ezeket a kormány és törvényhozás teljesen és kellően felhasználja, alkalmazza, számíthatunk a béke áldásaira a reánk következő években is.

De midőn polgári szabadságról szólok, nem érthetem ezt máskép, mint hogy a polgári szabadság kellő kapcsolatba hozassék a jogrenddel. Legyen a törvény mindenkire egyenlő, legyenek egyenlők a jogok, de a kötelezettségek is és pedig nemzetiségre, vallásra, osztályokra való minden tekintet, minden kivétel nélkül.

És mert önkormányzatról szólok, nem mellőzhetem a nagyfontosságú kérdést, a mely néhány év óta mindinkább tolul előtérbe s a mely a közelebbi időkben oly sűrűn emlegettetik. Ez a kérdés: hogy a törvényhatósági tisztviselők szabad választása maradjon-e továbbra is a törvényható-

ságok kezében, vagy pedig az államkormány által neveztesse nek ki azok.

Mellékesen megjegyzem, hogy én e kérdést nem tartom égetőnek, miután a törvényhatósági tisztviselők hat évre már meg vannak választva; de ettől eltekintve, nem titkolhatom, hogy vannak az állami és teljesen központosított adminisztrációnak fényoldalai, noha vannak bizony nem csekély árnyoldalai is; azonban bármily számos legyen is a fényoldal, megérdemli a mély megfontolást, hogy vajjon helyes és vajjon szükséges-e, államunk, népünk életében erős gyökeret vert ezen évszázados, alkotmányos intézményt gyökerestől felforgatni, kiszakítani, mielőtt azt mondhatnók, hogy hazánk államisága, alkotmányos szabadsága elannyira biztosítva van, hogy daczolni fog az idők minden viharával.

Én úgy vélekedem, hogy e kérdés megoldásával várakoznunk kellene még az esetben is, ha az teljesen érett volna, pedig bizonytalán még nem érett az. Várakoznunk kell az új fa beültetésével, s óvakodnunk a sokszázados, még mindig erős fa kivágásától, mely annyi időn keresztül kiállotta a sok mindenféle vihart, megoltalmazta hazánk alkotmányát, szabadságát és államiságát, sőt ápolnunk, védelmeznünk kell e fának még mindig erős gyökereit és elég terebélyes koronáját.

Különben is nem kizárólag a törvényekben keresem és találok én az állampolgárok anyagi és szellemi jóllétének legfőbb biztosítékát, hanem magukban az állampolgároknak is, ezeknek polgári és hazafiúi erényeiben, szorgalmában, takarékoságában, kötelességérzetében, a törvények iránti tiszteletében.

Ha mindezen tényezőkkel birnak honfitársaink, úgy hazánk törvényhatóságai a választott tisztviselők által is teljesen meg fognak feladatuknak felelni; ha pedig ilyen erényekben gazdag polgárokkal igen bő mennyiségben nem rendelkezünk, akkor a kinevezett tisztviselők utján sem lesznek a törvényhatóságok olyan panacea, mint ezt a merev központosítás barátai hirdetni szeretik.

De különben is úgy vagyok meggyőződve, hogy ha alkottatik egy jó közigazgatási bíróság, megalkottatnak a rendőri kihágásokról és a büntető rendtartásról szóló törvények, a melyek következtében a már szentesített büntetőtörvénykönyv is életbe léphet; ha törvény erejére emelkedik a már kész erdő-törvényjavaslat, a melytől nemzetgazdasági tekintetben igen sok üdvöset várhatunk; ha megalkottatik az utakról szóló törvény is, melyet kormányunk már a mult országgyűlésnek benyújtott, s mely út- és közmunka-rendszerünk tetemes javítására szolgál; ha a közös hadsereg, hadi tengerészet és honvédség beszállásolásáról szóló törvény is létrejön, mint a mely általam említett törvényjavaslatoknak tárgyalása és törvényerejére emelése a legközelebbi országgyűlés főbb feladatai közé tartozik, s ha mindezen törvények népünk természetének, igényeinek megfelelők, gyakorlati értékűek, tehát jók és helyesek lesznek: akkor azt hiszem, hogy a most oly nagyon élére állított kérdés, vajjon továbbra is választassanak-e a törvényhatósági tisztviselők, avagy kineveztesenek, sokat fog veszteni súlyából s másodrendűvé válhatik.

A belreformok terén még egy fontos tárgy-

ról kell említést tennem: ez a véderőről szóló törvény revisiójának szüksége, minthogy a 10 év, a melyre nézve a hadsereg és hadi tengerészet létszáma az 1868: XL. tez. által megállapított. vége felé közeledik: de különben is a 10 év alatt szerzett tapasztalás e törvénynek több hiányát mutatta, a mely pótlendő és több oly részét, a mely javítandó. Az önkénytes-rendszer, hogy többet ne említsek, nem felelt meg a várakozásnak. Nem akarok az okok részletezésébe bocsátkozni, csupán őszinte sajnálkozásomat fejezvé ki a fölött, hogy ifjaink közül, a kik mint önkénytesek léptek be a hadseregbe, oly kevesen tették le a főtiszti vizsgát és egy igen nagy rész közülök még az altisztségre sem képezte ki magát, mely körülmény a jelenleg mozgósított ezredek míveltebb osztályhoz tartozó önkénytesekre nézve valóban keserű gyümölcsöt termelt, mert a terhes hadi szolgálatokat mint közlegények kötelesek teljesíteni, holott különben hivatta volnának arra, hogy mint altisztek és főtisztek növeljék a hadsereg erkölcsi erejét.

Hogy ez elégtelenséget szül önkényteseink sorában, ezt meg tudom érteni és ezzel annak szükségét is érzem, hogy a törvényhozásnak e bajon segítenie kell.

A hadsereg létszámának leszállítása, ezáltal meddő kiadásaink apasztása nem csekélyebb és nem kevésbé fontos feladata fogna lenni a törvényhozásnak, ha a berlini congressus a keleti kérdést gyökeresen megoldotta volna és ha nem állanánk szemben Bosznia és Hercegovina occupációjával és ennek kiszámíthatlan következményeivel.

Minő gyümölcsöket fog teremni számunkra

ezen occupatió, azt e pillanatban senki sem képes meghatározni; hanem azon sötétlátókkal szemben, kik ezen nagy horderejű lépést mint államunkra nézve minden körülmény között károst igyekeznek feltüntetni, elégséges megjegyezmem, hogy külügyi kormányzatunk előtt csak két alternatíva állott: belemenni a háboruba az orosz ellen, kockáztatni, valószínű elszigeteltség esetében, az állam lételét, kitenni a monarchiát olyan vagy hasonló catastrophának, mint a mely érte Törökországot — és mindezt egy kétes győzelem reményében; — vagy pedig elfogadni a helyzetet, a mely kínálkozik és ebben megalkudni a körülményekkel, igyekeztvén ezeket minél nagyobb mérvben kiaknázni monarchiánk javára.

Hogy külügyi kormányzatunk ezen utóbbi alternatívát választotta, ezt lehet bírálni, kicsinyleni, de nem lehet határozottan kárhoztatni, főleg miután a berlini congressus, melyet külügyérünk kezdeményezett, a legnagyobb kincset szerezte meg Európának, legalább egy időre: a békét.

De e szerződésnek még más nagy következménye is van, miután általa Európa közjoga határozott elismerésben részesült.

Oroszország ugyanis kényszerítve lett, hogy daczára kivívott győzelmeinek, az egész st. stefanoi szerződést a hatalmak ítélete alá bocsássa. De hogy e szerződés nemcsak általában az európai államokra nézve, hanem különösen monarchiánkra nézve is tartalmaz bizonyos előnyöket, ennek bebizonyítására elég legyen G a m b e t t a szavaira hivatkoznom, a kit pedig bizony senki sem vádolhat azzal, hogy Oroszországnak barátja volna és hogy ne feküdnek szíven Európának és

ezzel hazánknak is szabadsága, kulturális előhaladása.

A többi között ezt mondotta a közelebbi napokban: »Azon állás, melyet Ausztria-Magyarország tulnyomó befolyásával foglalt el a szláv államok közepette, melyeknek Bosznia és Hercegovina képezi központját, e hatalmat egészen mássá tette, mint Oroszország szövetségesévé. Ausztria-Magyarország mint előőrs állíttatik fel a kelet egy részében, míg Anglia a másik részében lesz a hegység őrzője gyanánt hivatva, és ez az egyforma állás összeköttetést teremt az osztrák-magyar monarchia és Anglia érdekei között«.

Ime, így nyilatkozik Gambetta és nézetem szerint nem alap nélkül.

Hogy az ellenzék ez eredményt kicsinyli, sőt mint károst, veszélyest igyekszik feltüntetni, azt meg tudom érteni. Hisz Angliában sem megy ez máskép, mikor azzal vádolják Beaconsfieldet, hogy Tökörország függetlenségének és integritásának megsemmisítésére közreműködött, még pedig maga Gladstone áll a vádlók élén, az a Gladstone, ki mint minister 1870—71-ben nem támogatta Franciaországot, a kit csak kevéssel ezelőtt mint erős muszkabarátot ismertünk és a ki úgy figyelte Törökországot feltüntetni, mint a melyet kötelessége volna Európának kitörölni a földszinéről, legalább Európa térképéről.

De ez a Gladstone is igazságot szolgáltat külügyi kormányunknak, mert azt mondja, hogy »Ausztria sokkal kevesebb felelősséget vett magára mint Anglia, mert az ő felelőssége csak oly területre terjed ki, mely csak $1\frac{1}{4}$ millió lakos-

sal bir és mely felerészben az osztrák-magyar monarchia területei által vétetik körül. Ezenkívül Ausztria-Magyarország kormánya a felelősséget fényes nappal, népeinek tudomásával és Európa mandatumával és tekintélyével vette át. Nem foglalkozik egy fél continens őrizetével, a képviselői által zárt ajtók mögött kötött szerződések alapján.

Az angol ellenzék vádolja saját kormányát s a mi külügyi kormányzatunk érdemeit igyekszik öregbíteni saját kormánya rovására, kisebbitésére. A mi ellenzékünk saját álláspontjából ugyanazt teszi, hanem megfordítva. Mindkettőnek meglehet jogosultsága saját álláspontjából, azonban a higgadt és igazságos politikus megtalálja a két szélső vonal között a középutat és csak a fölött mond végítéletet, a mi ma mint bevégzett tény, mint 2-szer 2=4 bizonyosság áll előtte és tartózkodik túlmagasztaló itéletet hozni, annyival inkább kárhozzátólag pálczát törni oly tények és eredmények fölött, melyek a jövő méhében rejlenek és melyeknek legszélsőbb körvonalai is csak nagyon homályosan állanak szemeink előtt.

Főbb vonásokban kijelöltem Önök előtt az irányt, a mely felé s azutat, a melyen a következő országgyűlés folyama alatt mint képviselő haladni kívánok, azon reményemet fejezván ki, hogy pártunknak és kormányunknak kevesebb akadályal kellend megküzdenni az előttünk álló három év alatt, mint kellett a mult országgyűlésnek csaknem egész folyamában, és így alkotásaink sokkal szerencsésebbek s a nemzetre nézve kielégítőbbek, megnyugtatóbbak lesznek.

Politikám marad a jövőben is az, a mely volt a multban, nemcsak azért, mert meggyőző-

désem így parancsolja, hanem azért is, mert azt tapasztalom, hogy ez egyszersmind Önök akaratával is találkozik.

E politikát ellenfeleink, meghiszem, hogy a legjobb akarattal, de rövidlátóan a gyávaság politikájának szeretik nevezni. Igen, ha gyávaság az: félteni legdrágább kincseinket, a hazát, félteni ennek alkotmányos szabadságát, államiságát; ha gyávaság, nem merni kockára tenni mindazt, a mi bizonyos, a mi kezünkben, birtokunkban van, azért, a minek elérése problematicus s elérése után is nagyon kétesek annak eredményei; ha mind ez gyávaság, akkor igenis a mi politikánk a gyávaság politikája.

De ez egyszersmind a bátrak politikája is, mert több bátorság kell ahhoz: fokról fokra önmegtagadással, a visszatetszések gyakori nyilvánításait hallva, küzdeni egy nagy és szép jövőért s ennek elérésére felhasználni nem egy népszerűtlen eszközt, mint keresni a pillanatnyi megelegedést, a muló tetszésnyilvánításokat, tapsot és népszerűséget, nem gondolva arra, hogy a rövid édes óráknak keserű utófájdalmai lehetnek.

Ezzel elmondtam azt is, hogy támogatni fogom a mostani kormányt, míg halad az úton, melyet a mult országgyűlésen megjelölt, mert e kormányhoz nekem teljes, erős bizalmam van, tisztelem annak minden egyes tagját s úgy vagyok meggyőződve, hogy annak elnöke Tisza Kálmán, akinek életét a gondviselés hazánk javára sokáig tartsa meg, gondviselészerű kormányfőnk hazánknak, a kinek vezetése nélkül most már bizonyára zátonyon, vagy sziklához ütközve állna hazánk megrongált hajója.

És most fogadják ismételt hálás köszönetemet a nagybecsü bizalomért és fogadják ünnepélyes ígéretemet, hogy legfőbb törekvésem leend kiérdemelni Önöktől az ítéletet, hogy a bizalomra nem voltam érdemetlen.

Isten tartsa meg Önöket mindnyájokat.

Éljen felséges királyunk, éljen felséges királyasszonyunk! Éljen a haza!

DE BALLEGI GÉZA.

